

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

Nykytilan arvioinnissa kuvataan nykyiset julkisen työvoima- ja yrityspalvelut. Esitys on keskittynyt ensisijaisesti kuvaamaan henkilöasiakkaiden TE-palveluita eikä kuvaus työnantaja- ja/tai yrityspalveluista ole yhtä kattava. Palvelujen nykyinen järjestäminen perustuu 15 ELY-alueen alaisuuteen luotuun TE-toimistoon, joiden avulla pyritään ylläpitämään yhdenvertaisia ja asiakkaiden tarpeita vastaavia palveluita tämän asuinkunnasta riippumatta. TE-toimistot ovat pystyneet lähivuosina ylläpitämään laadukasta palvelua huolimatta TE-palveluihin kohdistuneista lukuisista uudistushankkeista ja pystyneet myös huolehtimaan palvelujen saatavuudesta lähivuosien poikkeusoloissa ansiokkaasti. Palvelut on hoidettu kustannustehokkaasti huolimatta hallinnollisista uudistuksista johtuvasta turbulenssista ja epävarmuuksista.

Hallituksen esitys perustuu hallitusohjelman kirjauksiin ja linjauksiin, joiden kantavana ajatuksena on vahvistaa kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä siirtämällä julkiset työvoima- ja yrityspalvelut kuntaviranomaisten järjestämisvastuun alle ja samalla muuttaa nykyisiä työllisyyteen liittyviä rahoitusmalleja. Hallituksen esitys ei esitä merkittäväksi luettavia uudistuksia ja muutoksia itse TE-palvelujen substanssiin vaan pyrkii ensisijaisesti toteuttamaan kyseisen järjestämisvastuun siirron tavalla, joka sekä mahdollistaisi hallitusohjelman edellyttämät työllisyysvaikutukset, turvaisi henkilö- ja yritysasiakkaiden TE-palvelut laadukkaat palvelut, että em. tehtäviä hoitavien valtion virkahenkilöiden siirtämisen kunnallisen työnantajan alaisuuteen liikkeenluovutuksella. On ymmärrettävää, että samassa yhteydessä itse TE-palvelujen sisältöihin ja niihin liittyviin lainsäädäntöihin ei pyritä tekemään suuria muutoksia.

Uudistus on dramaattinen ja vaikuttaa niin kuntaviranomaisen toimintakenttään, TE-palvelujen asiakkaiden palveluun kuin niihin yli 4 200 henkilötyövuoteen, jotka esityksen myötä siirtyvät kuntiin, sekä niihin 335 henkilötyövuoteen, jotka uudistuksen seurauksena siirtyvät tehtävineen

muiden viranomaisten alaisuuteen. Näiden henkilötyövuosien takana työskentelee henkilöstöä, joka on tehnyt laadukasta viranomaistyötä 2010- ja 2020-luvuilla samalla kun poliittisilla päätöksillä on mm. pirstaloitu TE-palvelujärjestäjien virastoverkostosta kolmen eri kuntakokeilujen myötä. Tämä on johtanut tehtävänkuvien muutoksiin, muutoskeskusteluihin ja YT-neuvotteluihin. Sipilän hallituskauden aikana viranomainen työskenteli siinä oletuksessa, että TE-toimistot tullaan lakkauttamaan osana kasvupalvelu-uudistusta. Tällä hetkellä TE-toimiston henkilöstö työskentelee tilanteessa, jossa koronapandemian hoitaminen on leimannut kaikkea työskentelyä vuodesta 2020 alkaen ja samalla esitetty lainsäädäntö esittää jälleen henkilöstön työnantajien lakkauttamista, minkä seurauksena henkilöstön tehtävänkuvat, tehtävät ja työnantajat ovat edelleen hämärän peitossa.

TE-hallinnon virkailijalta edellytetään palveluohjausta asiakkaan palvelutarpeen mukaisesti. Asiakkaiden tilanteet ovat aina erilaisia eivätkä kaikki asiakkaat ole työllistettävissä yksin työvoimapalvelusta annettujen ohjeiden ja määräysten sekä näiden soveltamisohjeiden sisältämän tiedon avulla ja sen kautta. Tämän lisäksi on tunnistettava asiantuntijatyön vaativa syvälinen osaaminen ja taito tulkita ja soveltaa lainsäädäntöä erilaisissa tilanteissa. Toukokuussa käynnistyneen uuden asiakaspalvelumallin lakien soveltamisohjeiden viivästyminen pitkälle toukokuun puolelle osoittaa myös TE-palvelujen tarpeen toimia kyvykkäästi tilanteissa, joissa valtakunnallinen ohjaus ei vastaa sen alueellista tarvetta. Asiantuntijatyön perehdytys ja oikealaisen osaamisen ja asiantuntijuuden kohdentaminen työvoimaviranomaisen toiminnassa vaatii hyvää organisaation suunnittelutietoa, oikein kohdennettua tiedolla johtamista, kykyä perehtyä toimialan kenttään ja aikaa tehdä päätöksiä palvelun järjestämisessä, jotta lainsäädännössä määritellyt palvelumallit saadaan toteutettua sekä lain säädännön mukaisesti että asiakkaiden yksilölliset tilanteet huomioiden.

Hallituksen esitys ei nosta esiin nykytilan arvioinnissaan nykyisen toimintamallin etuja, vaikka tämä olisi perusteltua, koska se toisaalta myös arvioi esimerkiksi asiakkaiden palveluiden saatavuuden heikentyvän lyhyellä aikavälillä (s. 168). Hallituksen esitys ei myöskään esittele kappaleessaan Muut toteuttamisvaihtoehdot sellaisia vaihtoehtoja, joilla nykyistä toimintamallia kehittämällä voitaisiin aikaansaada samat työllisyysvaikutukset kuin nyt esitetyllä merkittäväällä uudistuksella. Hallituksen esitys ei myöskään huomioi taustoituksessaan erilaisia selvityksiä TE-palvelujen hyvästä laadusta, joista viimeisimpänä mainittakoon EU:n komission ulkoinen arviointi 05/2022. Tästä johtuen Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että nykytilan arvioinnissa tulee mainita nykyistä kattavammin TE-toimiston työn haastava toimintaympäristöä ja TE-toimiston henkilöstön tästä huolimatta ylläpitämä laadukas palvelu.

Varsinais-Suomen TE-toimisto suhtautuu kriittisesti esityksen arvioihin siitä, että esityksellä ja sen valmisteluun käytettävissä resursseilla tultaisiin parantamaan asiakkaiden tilanteita, palveluita ja yleisesti työllisyyttä nykyiseen verrattuna. Kuten Valtiontalouden tarkastusvirastokin on todennut, hallituksen esityksen arvioinneissa pitäisi ottaa huomioon myös esityksen työllisyyttä heikentävät vaikutukset. Suhtaudumme myös kriittisesti siihen, että työllisyyspalvelujen kehittämisessä lähdetään toistuvasti liikenteeseen järjestämisvastuullisten viranomaisten toimintaan dramaattisesti vaikuttavilla linjauksilla sen sijaan, että pyrittäisiin kehittämään palvelujen laatua nimenomaan itse palveluita ja niiden sisältöjä uudistamalla, asiakaslähtöisesti, pitkäjänteisesti ja järjestämisvastuullisia

viranomaisia kuullen. Kuten Uudenmaan TE-toimistokin toteaa, “se, että TE-palvelu-uudistuksen suunta vaihtuu hallituskausien välillä täysin päinvastaiseksi, kertoo strategisen valmistelun puutteesta ja lyhytjänteisestä uudistamisesta. Suurissa hallinnollisissa uudistuksissa olisi tärkeää päästä hallituskauden ylittävään valmisteluun.”

Kaikesta edellä mainitusta johtuen Varsinais-Suomen TE-toimisto kuitenkin ottaa lausunnossaan kantaa ensisijaisesti hallituksen esityksen sisällön tarkoituksenmukaisuuteen niin palvelujen järjestämisen, palvelujen laadun kuin TE-palvelujen asiakkaiden yhdenvertaisuuden ja oikeuksienkin kannalta.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

Esitetyn uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia.

Hallituksen esityksessä esitetään keskitettäväksi edelleen palvelut, jotka “vaativat koordinoitua työvoimaviranomaisten välillä sekä palveluita, joilla olisi erityinen tai kriittinen rooli työvoimapalvelujen valtakunnallisen toimivuuden kannalta”. Haasteeksi muodostuu se, että valtionhallinnossa ei ole juuri nyt toiminnassa erillistä palvelua, jonka tarkoituksena olisi edistää juuri alueellisen liikkuvuuden toimivuutta valtakunnallisesti. Hallituksen esityksessä myös ristiriitaisesti todetaan yhtäältä, että “tutkimusten mukaan hajautettu palvelujärjestelmä ei (..) ole vaikuttanut työvoiman liikkuvuuteen vähentävästi” (s.199) mutta toisaalta todetaan, että “palvelujen käytöstä yli järjestävän viranomaistahon toimialuerajojen ei ole kattavaa tutkimustietoa” ja että tunnistettuna riskinä työvoimapalvelujen hajauttamisella on, että “työnhakija-asiakkaiden palvelujen tarjoaminen, viestintä palveluista ja ohjaus toisten alueiden palveluihin saattaisi vähentyä” (s.170).

Varsinais-Suomen alueella toimi edellisen noususuhdanteen aikana koordinoivassa roolissa ns. positiivisen rakennemuutoksen verkostossa, jonka avulla kaikki ELY-alueiden TE-toimistot pystyivät välittämään tietoa muille alueille valtakunnallisesti merkittävistä suurista rekrytoinneista ja niiden seurauksista työllisyyskehityksen kentällä. Koska hallituksen esityksessä arvioidaan myös sen vaikutuksia valtion toimintaan, kuvatus kaltaisen alueellista liikkuvuutta tukeva toiminta, erityisesti rakennemuutosten aikana mutta yleisemminkin, tulee esitetyssä mallissa hankaloitumaan ja alueellisen liikkuvuuden edistämisestä entistä haastavampaa.

Varsinais-Suomen TE-toimiston kokemuksena on, että TE-palvelujen toteuttamisen yhteistyö alueellisten työvoimaviranomaisten ja kuntien kesken valtakunnallisesti voi olla hyvinkin haastavaa silloin, jos merkittävä paikallinen työnantaja pyrkii rekrytoimaan suuria määriä työnhakijoita ympäri maata. Esityksen mukaan työllisyyden edistämiseksi asetettaisiin hallituskausittain valtakunnalliset tavoitteet (s.121). Tavoitteiksi voitaisiin määritellä esityksessä listattuna teemoja. Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että valtakunnalliseen tavoitelistaan tulisi nostaa alueellisen liikkuvuuden toteutuminen valtakunnallisesti, koska alueellisen liikkuvuuden toimivuus ja edistäminen tulisi

korostua hallituksen esityksessä kirjattua merkittävänä valtakunnallisena työllisyyden hoidon intressinä.

Alueelliseen liikkuvuuteen liittyvän huolemme lisäksi yhdymme Satakunnan TE-toimiston lausuntoon, että esityksestä tai sen perusteista ei ilmene, miten TE-palveluiden siirto kuntiin lisää työn kysyntää ja tarjontaa, vaikka esityksen tavoitteeksi tämä mainitaankin. Koska työpaikkojen syntyminen riippuu ensisijaisesti yleisestä työllisyys- ja taloustilanteesta, alueen yritystoiminnasta, työvoiman saatavuudesta sekä kilpailukyvyistä, arviomme mukaan esitys asettaa tämän tavoitteen liian optimistisesti.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

4.1.2 Julkisten työvoimapalvelujen järjestämisvastuu

Varsinais-Suomen TE-toimisto pitää työllisyysalueille määritellyn vähimmäiskoon (20 000 työvoimapohja, kielellisiin oikeuksiin liittyvissä poikkeuksissa 17 000) kannatettavana ja edellytyksenä työllisyyspalvelujen asiakkaiden yhdenvertaisuudelle. Vaikka jaamme esimerkiksi Uudenmaan TE-toimiston huolen siitä, että lähtökohtaisesti henkilö- ja yritysasiakkaiden tasapuolisuus palvelujen saatavuudessa ei todennäköisesti toteudu, sekä Valtiontalouden tarkastusviraston kriittisen arvion esityksen tästä osiosta yhdenvertaisten palvelujen turvaamisen osalta, pystytään edes pahimpia riskejä asian osalta välttämään tällaisella vähimmäiskoon määritelmällä.

Valtioneuvostolla olisi esityksen mukaan viimekätinen toimivalta päättää työllisyysalueista, jos kunnat itse eivät pääse sopimukseen edellytykset täyttävistä. Koska esityksessä myös todetaan, että muodostettavien alueiden "tulisi olla maantieteellisesti yhtenäinen ja työmarkkinoiden kannalta toimiva". Varsinais-Suomen TE-toimiston mielestä hallituksen esityksessä ei kirjata riittävästi sitä, miten näiden olosuhteiden toteutuminen määritellään valtionhallinnon arvioinnissa ja miten valtionhallinto tarvittaessa voisi estää esityksen kuvaamien kriteerien vastaisten alueiden muodostumisen. Näillä kirjauksilla olisi huomattavaa merkitystä sille, kuinka tarkoituksenmukaisiksi työvoimaviranomaisten toiminta-alueet käytännössä muodostuisivat asukkaiden kannalta.

Siitä, miten esityksessä eritellään erilaiset kuntalakiin perustuvat kuntien yhteistoiminnan keinot ja arvioidaan niiden soveltuvuutta, Varsinais-Suomen TE-toimistolla ei ole kommentoitavaa. Sen sijaan Varsinais-Suomen TE-toimisto toteaa, että vaikka esitetty työvoimapohjan vähimmäiskoko voidaan nähdä ja on nähty kunnallista itsehallintoa rajoittavana, tulee tämän vähimmäiskoon ymmärtää olevan työllisyyspalvelujen asiakkaiden yhdenvertaisuuden ja perusoikeuksen toteutumisen perustana tässä esityksessä. Ilman vähimmäiskokosäätelyä ja valtioneuvoston ns. perälautasäätelyä työllisyysalueiden ulkopuolelle jäävien alle 20 000 työvoimanpohjan kuntien osalta syntyy tarpeettomia riskejä. Näitä riskejä muodostuu kuntajärjestäjän taloudellisille edellytyksille ylläpitää työllisyyspalveluita, kuntajärjestäjän kyvyllä rekrytoida, ylläpitää ja kehittää viranomaisosaamista em. palvelujen substanssista sekä henkilöstön hyvinvoinnille ja kyvyllä hoitaa tehtäviään silloin, koska henkilöstön tehtävänkuvista muodostuu vääjäämättä sitä moninaisempia ja laajempia, mitä

vähemmän resursseja työvoimaviranomaisella on käytettävissä koko lainsäädännön edellyttämän palvelupaletin järjestämiseksi.

Esityksen mukaan henkilöasiakas voisi hakea palvelua myös muulta kuin kotikuntansa mukaan määräytyvältä työvoimaviranomaiselta esityksessä mainituin kriteerein. Yhdymme joihinkin aiheeseen liittyviin lausuntoihin (esimerkiksi Oulun kaupunki), joissa kommentoidaan valinnanvapautta rajaavan kriteeristön (Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä, 2 luku 6 § 2 momentti) olevan liian laaja ja koskevan tilanteita, joiden perusteella valinnanvapauden säätäminen ei ole itsetarkoituksellista. Vaikka esitetty työvoimapalvelumalli osin korostaakin lähipalvelun mahdollisuuksia, emme kuitenkaan näe perusteltuna säätää valinnanvapautta näin laajaksi, koska se toisaalta tekisi työvoimaviranomaisen palvelujen suunnittelun ja resursoinnin hyvin haastavaksi ja koska toisaalta työvoimapalveluja tarjotaan hyvin laajalti erilaisin etäjärjestelyin, mm. videoneuvotteluin ja palveluntuottajien virtuaalisten palvelujen kautta.

Esitetty malli voisi pahimmillaan sekä vaikuttaa negatiivisesti asiakkaan ymmärrykseen omasta työvoimaviranomaisestaan ja siitä, mitä toimenpiteitä viranomaisen muuttaminen häneltä käytännössä edellyttää, että kuormittaa viranomaisen toimintaa suhteettomasti valinnanvapauden toteuttamisen ja siitä seuraavan palveluneuvonnan ja byrokratian johdosta. Tämän takia esityksen kannatettava tavoite asiakaslähtöisyydestä ja työvoiman liikkuvuudesta voi johtaa yksittäistapauksissa päinvastaisiin seurauksiin.

Huomioimme lisäksi, että koska esitetyssä mallissa henkilöasiakkaalla olisi kielilaista poiketen kielellisten oikeuksien turvaamisen nojalla oikeus käyttää työvoimaviranomaisessa omaa kieltään (s.165), voi tämän seurauksena työvoimaviranomaiselle syntyä haasteita ja suoranaisia riskejä riittävän kaksikielisen osaamisen turvaamiseksi henkilöstösuunnittelussa ja rekrytoinneissa. Siinä missä esityksen vaikutukset kielellisten oikeuksien toteutumiseen ovat positiivisia, olemme jo tunnistaneeet jopa Varsinais-Suomen TE-toimistossa, jonka toiminta-alue on merkittävän kaksikielinen ja palvelutarpeet näin ennustettavia, selkeitä haasteita toteuttaa rekrytointeja viranomaisen kaksikielisen osaamisen turvaamiseksi. Vaikka esityksessä kirjataankin kuntien välisestä korvausvastuusta em. tilanteissa, esityksellä olisi peruuttamattomia negatiivisia vaikutuksia, jotka korostuisivat sen mukaan, mitä niukemmin resursoidusta työvoimanviranomaisesta on kyse. Näemme tästä näkökulmasta esityksen vaikuttavan negatiivisesti myös palvelujen yhdenvertaisuuteen asiakkaan näkökulmasta.

4.1.3. Rahoitusmalli

Yhdymme Uudenmaan TE-toimiston lausuntoon, jonka mukaan "Yleiskatteisena valtionosuutena tapahtuva rahanjako ei takaa sitä, että kunta ohjaa saamistaan varoista riittävästi TE-palveluiden järjestämiseen. Tämä vaarantaa TE-palvelut kunnissa ja johtaa palveluitten eriarvoistumiseen erilaisissa taloudellisissa tilanteissa olevissa kunnissa."

4.1.5 Työvoimaviranomaisen valvonta

Hallituksen esityksessä osoitetaan aluehallintovirastolle uusia valvontatehtäviä työvoimaviranomaisen toimintaan liittyen. Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että esitettyä valvontatehtävää tulisi avata esityksessä nykyistä lainsäädäntöesitystä (Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä, 3 luku, 6 §) ja sen nykyistä vaikutusarviointia (sivut 122, 129, 149) tarkemmin, jotta viranomaisen pystyy tarkemmin arvioimaan, kuinka yksityiskohtaisiin asioihin ja toimintoihin valvontatehtävä ulottuu, ja esityksestä lausuvat pystyvät arvioimaan, näkeekö se esitetyn valvontaresurssin em. toimijoille riittäväksi tehtävät huomioiden.

Varsinais-Suomen TE-toimisto katsoo yhtyen Uudenmaan TE-toimiston lausuntoon, että TE-palveluihin liittyviä kanteluja ja niiden määriä tulee ottaa huomioon hallituksen esityksen valmistelussa AVI:n tilastointia laajemmin. Kuten TE-toimistojenkin osalta, kanteluita kuntakokeilujen osalta tehdään suurella todennäköisyydellä enemmän oikeusasiamiehelle kuin AVI:lle tai ELY-keskukselle, joten kanteluihin liittyvää taustoitusta täytyy pyytää myös oikeusasiamiehen kansliasta ja oikeuskanslerin virastosta.

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely: Valmennus ja työkokeilu

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu yleisesti ottaen valmennuspalveluista, että on todennäköistä ja ennustettavaa, että työvoimaviranomaisten koon pienentyessä myös niiden asiakkaiden käytössä oleva valmennuspalvelujen palvelupaletti tulee kutistumaan nykyisestä. Jo nykyään suurilla TE-toimistojen alueilla on ollut omat haasteensa asiakkaiden ohjaamisesta oikea-aikaisesti valmennuspalveluihin. Ohjaustyö vaatii tiedonvälityksen lisäksi myös kantaaottavaa asiakasohjausta, mikä on aikaa vievää ja vaatii vahvaa asiakaspalveluosaamista. Tilanne tuskin tulee helpottumaan uudessa mallissa.

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely: Työvoimakoulutus, muutosturvakoulutus ja työttömyysetuudella tuettu omaehtoinen opiskelu

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu olevan huolestunut koulutuspalvelujen hankintaan esitettyjen muutosten vaikutuksesta koulutushankintojen sujuvuuteen ja tasapuoliseen valtakunnallisesti. Ennustettavissa on, että kaikilla työvoimaviranomaisilla ei ole uuden järjestämismallin voimaan astuttua riittävästi hankintaosaamista, koska nykyisistä alueellisten TE-toimistojen ja ELY-keskuksen osajia ei pystytä luovuttamaan ao. substanssin hankintaprosessien osajia liikkeenluovutuksella siirtyä kaikille uusille työvoimaviranomaisille. Hallituksen esityksen mukaan työvoimaviranomainen

voi myös järjestää koulutusta omana tuotantonaan, mikä osaltaan voi houkutella toimijoita ratkaisemaan palvelutarpeita ilman hankintatoimintaa ja entisestään luoda haasteita viranomaistoimijan hankintaosaamisen ylläpitämiselle.

Nykytilassa maakunnallisesti toimiva ELY-keskuksen hankintatoiminta on ollut esimerkiksi kotoutumiskoulutusten suhteen riittävän nopeaa ja joustavaa pystyäkseen vastaamaan hyvinkin nopeasti muuttuviin olosuhteisiin ao. asiakaskunnan tarpeiden osalta koko maakunnan osalta. Uudessa mallissa riskinä voi olla se, että esimerkiksi nykyisen ELY-alueen sisällä hankitaan liikaa samankaltaisia palveluita toimijoiden määrän kasvaessa.

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että työllisyysalueiden käyttämät eriävät tietojärjestelmät tuottavat suuren riskin koulutusta hallinnoivalle työvoimaviranomaiselle. Miten tämä viranomaisen saa kaiken tarvitsemansa tiedon käyttöön koulutuksen hankinnasta alkaen aina sen toteutumiseen ja seurantavelvoitteisiin saakka? Muuttuuko asiakkaan koulutukseen hakeutuminen mutkikkaammaksi ja mahdollisesti epäyhdenvertaiseksi riippuen hakijan kotikunnasta? Ainakin voidaan todeta se, että asiakkaiden yhdenvertaisuus ei toteudu ja koulutustarpeen arviointi on vaikeaa, jos kaikista hakijoista ei ole käytettävissä samoja tietoja. Kannamme myös huolta siitä, että hallinnollisen byrokratian lisääntyminen ja prosessien mutkistuminen voi jopa vaikuttaa alueellisten koulutuspalvelujen laatuun, niiden ylläpitämiseen kuluvan resurssin johdosta, mikäli esittämämme tietojärjestelmiin liittyvät uhkat toteutuvat.

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu lisäksi, että hallituksen esityksen perusteella ei pystytä arvioimaan sitä, riittääkö esityksen mukainen 20 000 työvoimapohjan vähimmäisraja yhdenvertaisuuteen koulutuspalvelujen osalta. Koska työvoimapalveluja järjestäjien kunnissa on vaihteleva määrä ammatillisia oppilaitoksia, koulutusvalikoimat tulevat todennäköisesti vaihtelemaan työvoimaviranomaisen koon mukaan. Esitys ei kuvaa, miten voidaan esimerkiksi varmistaa, että työvoimaviranomaiset eivät suuntaa työvoimakoulutuksiaan vain oman alueensa työnhakijoille. Esitys ei myöskään ota kantaa, miten koulutuspalvelujen resursoinnissa voidaan huomioida tilanteet, joissa toiselta työvoimaviranomaisen alueelta tulee hakijoita toisen alueen työvoimakoulutukseen. Ainakaan Varsinais-Suomen TE-toimisto ei löytänyt viittausta tällaiseen tilanteeseen tarkoitetuista korvauskäytännöistä tai muista vastaavista käytännöistä. Kannamme myös huolta siitä, miten käytännössä koulutuksenjärjestäjät pystyvät jatkossa erittelemään opiskelijakunnastaan eri rahoitusinstrumentein opiskelevia asiakkaita, koska jo tällä hetkellä oppilaitoksilla on vaikeuksia tämän osalta.

Muutosturvakoulutukseen liittyen lausumme erikseen kohdassa “Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.”

4.1.6 Julkisia työvoimapalveluja koskeva sääntely: Palkkatuki- ja starttiraha

Varsinais-Suomen TE-toimisto on aiemmin lausunut palkkatukiudistukseen liittyvästä hallituksen esityksestä. Tässä esityksessä palkkatukeen liittyvät kirjaukset ja perustelut ovat pääosin samansisältöisiä siihen verrattuna. Yleisesti ottaen esitetyt muutokset palkkatukiprosessiin ovat hyviä ja palveluprosessia selkeyttäviä.

Varsinais-Suomen TE-toimisto kantaa kuitenkin suurta huolta esityksestä, että palkkatukea ei voisi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle tai näiden määräysvallassa olevalle sidosyksikölle. Esityksessä todetaan, että "mahdollisuudet kuntien palkkatuen korvaavaksi sääntelyksi" (s.125) selvitetään. Tässä mainitun korvaavan sääntelyn vaikutukset tulevat olemaan merkittävät sekä kunnille, kuntayhtymille ja kuntien sidosyksiköille yleisellä tasolla, että myös tuleville työvoimanviranomaisille. Käytännössä esitys poistaa TE-palveluistav merkittävän viranomaisresurssin, mikä ilman muutosta kompensoivaa järjestelyä vaikuttaisi merkittävästi palvelun laatuun ja työvoimaviranomaisten toimintaedellytyksiin.

Käytännössä ilman tätä esitystä kompensoivaa ratkaisua se heikentää myös mahdollisuuksia työllistää työttömiä työnhakijoita tiettyihin työtehtäviin, joissa palkkatukea on käytetty kuntasektorilla merkittävästi, esim. Kouluavustajat ja vastaavat. Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että hallituksen esityksen jatkokäsittelyssä kiinnitettäisiin huomiota tämän asian esille nostamiseen ja erittelyyn hallituksen esitykseen liittyvässä materiaalissa siinä tarkkuusasteessa, jotta tukityöllistettyjen osuus kunkin nykyisen TE-toimiston henkilöstöresurssista olisi eriteltävissä nykyistä esitystä paremmin.

Varsinais-Suomen TE-toimisto pyytää huomioimaan, että esityksessä käytettäisiin palkkatuen osalta ikärajoja, jotka ovat yhtenäisiä muun lainsäädännön kanssa. Tästä syystä emme kannata, että palkkatuen saamisen alaikäraja olisi mitään muuta kuin 18-vuotias tai siinä poikkeustapauksessa 17-vuotias, mikäli asiakas on jo kuitannut oppivelvollisuutensa ennen täysi-ikäisyyttä.

Varsinais-Suomen TE-toimisto tuo ilmi huolensa tilanteissa, joissa esityksen mukaan työnantajalle ei maksettaisi enää palkkatukea asiakkaan sairausloman aikaiselta ajalta. Tällaisen esityksen myötä esimerkiksi osatyökykyisten palkkaamisen kynnyksessä kasvaa dramaattisesti ja ko. Asiakaskohderyhmän työllistymistä estäväksi, koska osatyökykyisten osalta sairastelu ja sairaslomien riskit ovat usein merkittäviä.

Yksittäisenä huomiona toteamme, että esitetty kaikille seurakunnille kategorisesti osoitettu mahdollisuus saada 100 % palkkatukea on kannatettava muutos. Lisäksi toteamme, että mikäli palkkatukiprosessiin lisätään seurantavelvoitetta vamman tai sairauden vaikutuksista työntekoon, tulee lainsäädännössä kirjata, miten työvoimanviranomainen tulee saamaan rahoitusta ostopalveluna hankittaviin työkyvyn arviointeihin, joita tämä velvoite käytännössä edellyttää.

Lisäksi toteamme, että nykytilassa palkkatuen osalta viranomaisen voi ohjata palkkatuetun asiakkaan osallistumaan TE-palveluihin palkkatuetun jakson aikana. Tulevaan lainsäädäntöön olisi syytä kirjata selkeästi, mikä taho on korvausvelvollinen menetetyistä työpanoksesta, mikäli palkkatuettu osallistuu työpäivän aikana TE-palveluihin, ts. maksaako työnantaja näissä tapauksissa menetystä ajasta palkan vai saako asiakas tuolta ajalta työttömyysetuutta. Nykytilanteessa etuuden maksajat eivät etuutta maksa, mikäli asiakas on määritelty olevan kokoaikaisessa työssä eikä esimerkiksi sovitellun päivärahan piirissä. Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että oheinen avoinna oleva kysymys tulee ratkaista valmistelun edetessä.

4.1.8. Nuorten monialaisen tuen yhteistoiminta, Nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennus (ONNI-toiminta)

Laissa työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta säädetään (16§) nuorten työllistymistä edistävän matalan kynnyksen monialaisen tuen yhteispalvelusta ja järjestämisestä. Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että tämän niin sanotun Ohjaamo-toiminnan kaltaisen palvelun kirjaaminen lakiin on positiivinen asia. Laissa tulee määritellä toiminnan luonne tasolla, jolla eritellään tarve luoda toiminnalle nuorten helposti saavutettavissa oleva, matalan kynnyksen fyysinen palvelupiste, jossa nuoret asiakkaat voivat edistää palvelutarpeitaan ns. "yhden luukun" periaatteella.

Pykälän toisessa momentissa säädetään työvoimaviranomaisen tekemästä analyysistä nuorten monialaisen tuen yhteispalvelun tarpeesta. Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että em. analyysille tulee asettaa selkeät kriteerit ja että siinä tulee tunnistaa kuntien nuorisotyön ja nuorisopalvelujen keskeinen rooli Ohjaamotoiminnan organisoinnissa sekä ottaa kantaa muiden viranomaisten rooliin palvelujen järjestämisessä ja pyrkimykseen hallintokuntien ylittävistä yhteistyöstä - erityisesti silloin, kun paikalliset resurssit ja niiden mahdollinen puute sitä erityisesti puoltavat. Näillä kriteereillä turvataan nuorten monialaisten palvelujen toteutuminen ja viranomaisyhteistyö työvoimaviranomaisen käymissä alueellisissa neuvotteluissa.

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että em. alueellisten neuvottelujen toteuttaminen kaikkien lainsäädännön edellyttämien tahojen kanssa tulee olla myös valtakunnallisesti seurattavissa esimerkiksi KEHA-keskuksen tai Työ- ja elinkeinoministeriön toimesta. Tällaista seurantaa voitaisiin yksinkertaistaa määrittelemällä esitettyä tarkemmin neuvotteluun piiriin kuuluvat "keskeiset toimijat", huomioiden erikseen mm. Kolmannen sektorin olennaiset toimijat. Valtakunnallisella ohjauksella tulee myös varmistaa, että tiedolla johtamisen riskien (s. 134) osalta työvoimaviranomainen ja esitetyissä rooleissa sitä tukeva KEHA-keskus tiedostaisi tarpeen nykyistä laadukkaammille mittareille Ohjaamotoiminnan tuloksellisuudesta sekä nykyistä toimivammalle asiakastietojen vaihdolle nuorten palvelujen viranomaisten kesken. Nämä edellytykset tulisi

varmistaa riittävän selkeillä kirjauksilla tietojen vaihtoon liittyvissä Lain työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta pykälissä 11 – 16 § ja/tai ko. lain soveltamisohjeessa.

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu lisäksi, että uudessa lainsäädännössä nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen palvelut tulisi sisällyttää vastaavalla menettelyllä osaksi TYP-sopimukseen ja TYP-johtoryhmän ohjausvastuun alle kuin tähän mennessä on toimittu muiden monialaisten yhteispalvelujen osalta.

Hallituksen esityksessä viitataan manner-Suomen kunnille tehtyyn kyselyyn työllisyyden hoidon liittyvien tehtävistä, jonka mukaan kyselyyn vastanneista kunnista noin 140 omistaa työpajan tai muun työllisyyspalveluja tuottavan yksikön, joista suurin osa on nuorten työpajoja. Muilta osin työpajoja ei juuri mainita hallituksen esityksen lausuntomateriaalissa. Varsinais-Suomen TE-toimisto arvioi, että esitetty lainsäädäntö ja sen kautta käynnistyvä nuorten palvelujen uudistus tarjoaisi erinomaisen mahdollisuuden linkittää työpajatoiminta kiinteäksi osaksi monialaista yhteispalvelua tässä yhteydessä luotavalla lainsäädännöllä, koska nuorisolain alaisena nuorten työpajatoiminta on jo laissa säädettyä ja muuten työpajatoiminnasta ei juurikaan hallituksen esityksessä mainita.

Hallituksen esityksessä laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista (myöhemmin ONNI-toiminta). Valmennuksen tehtävänä olisi vahvistaa nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja poistaa koulutukseen ja työelämään kiinnittymisen esteitä. KEHA-keskus seuraisi valmennuksen vaikuttavuutta. KEHA-keskus neuvottelisi kuntatoimijoiden tai hyvinvointialueiden kanssa toteutettavasta valmennuksesta. Uusi neuvottelu voitaisiin käynnistää yhden osapuolen niin esittäessä. Lisäksi KEHA-keskuksen tehtävänä olisi hoitaa myös palveluintegraation ja monialaisen työn kehittämisen tukipalvelua kunnille ja muille työllisyyttä edistävän monialaisen palvelun toimijoille.

Varsinais-Suomen TE-toimisto kannattaa ONNI-toiminnan järjestämistä KEHA-keskuksen toimesta. Nykyisenmuotoisen ONNI-toiminnan siirtäminen työvoimaviranomaisten tehtäväksi nykyisillä resursseillaan johtaisi asiakkaiden yhdenvertaisuuden kannalta kriittisiin seurauksiin, koska palvelua ei pystyttäisi osoittamaan yhdenvertaisesti valtakunnallisesti kaikkien työvoimaviranomaisten antamaksi palveluksi. Nykyiset Uudenmaan TE-toimiston alaisuudessa toimiva palvelu siirtyy osaamisineen luontevasti osaksi KEHA-keskusta, joka toimii jatkossa palvelun järjestäjänä sinne siirtyvällä osaamisella. Tästä johtuen KEHA-keskuksen edellytyksiä toimia ko. palvelun järjestäjänä ei tulisi arvioida kriittisesti sen nykyisten toimintojen ja palvelujen kautta vaan viraston uuden toiminnallisen kokonaisuuden ja hallituksen esityksessä määriteltyjen vastuiden kautta.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

Vaikutusten arvioinnista yleisesti

Hallituksen esityksessä, todetaan, että esityksen vaikutuksien arviointia vaikeuttaa se, että työvoimapalveluiden palvelurakenteen hajauttamisesta ei ole ollut toistaiseksi mahdollista tuottaa

vertailuasetelmia siitä johtuen, että “hajauttamisaste vaihtelee maiden välillä, mutta ei käytännössä maiden sisällä”. Samalla viitataan selvitykseen (Kokemuksia julkisten työvoimapalvelujen hajauttamisesta – Selvitys Tanskasta, Norjasta ja Saksasta, 2021), jonka mukaan vähäisestä hajauttamiseen liittyvän tutkimustiedon perusteella “hajauttamisella ei näytä olevan suuria positiivisia vaikutuksia työllistymiseen”. Toisaalta tämä selvitys huomauttaa, että koska yksittäisen maan sisälläkin toimintaympäristöt vaihtelevat, ei “eri kuntien/alueiden vertailu ole mahdollista”. Ymmärrämme asian siten, että koska Suomessa ei ole voitu toteuttaa käyttökelpoista vertailevia tutkimusasetelmia, koska nyt käynnissä olevien kuntakokeiluihin on hyväksytty kaikki sellaiset suuret kaupungit ja kunnat, joiden toimintaympäristöt olisivat jotenkin vertailukelpoisia, ei käytössä ole uskottavia tutkimusasetelmia.

Yhdymme Valtiontalouden tarkastusviraston huomioon siitä, että “koska kuntien ei tarvitse eritellä valtionosuuden käyttöä kirjanpidossaan, uudistuksen toteutumisen jälkeenkään ei saada kattavaa tietoa järjestämisvastuun siirtämisen taloudellisista vaikutuksista.” Uuden järjestämismallin taloudellista vaikutuksenarvioinnin uskottavaan toteuttamiseen ja tällaisiin lausuntokierroksella nouseviin yksittäisiin huomioiden liittyen vaikutusten arviointien epävarmuustekijöihin täytyy Varsinais-Suomen TE-toimiston lausunnon mukaan suhtautua asian vaatimalla vakavuudella. Koska uudistuksen toteuttamisella on niin merkittävät välittömät vaikutukset työnhakijoihin, työvoima- ja yrityspalveluja käyttäviin työnantajiin ja yrityksiin, nykyisin työvoima- ja yrityspalveluita ja niihin liittyviä tehtäviä hoitavaan henkilöstöön sekä valtion ja kuntien tehtäviin, hallintoon ja talouteen, täytyy sen vaikutusten arviointia toteuttaa johdonmukaisesti ja kansalaisten luottamusta herättävällä ja ylläpitävällä tavalla.

Työvoimapalvelujen tulevaisuus ja henkilöstön asema yleiskatteellisen rahoituksen myötä

Työvoimaviranomaisen järjestämisroolin myötä kunnille ja sitä kautta kuntapäätäjille tulee kohdistumaan uusia osaamisvaatimuksia. Kuntapäätäjän vastuulla on omalla toiminnallaan määritellä se, tekeekö hän työvoimaviranomaiseen liittyviä päätöksiä huomioiden laajemmat, alueelliset tai jopa valtakunnalliset kokonaisintressit vai keskittykö päätöksenteko ensisijaisesti kunnan ja/tai oman työvoimaviranomaisen toiminnan ja toimintaympäristön kehittämiseen. Esityksellä tulee siis olemaan kauaskantoisia vaikutuksia myös kuntademokratiaan ja sen päätöksentekoon. Tuemme ja puollamme JHL:n lausunnon huomioita siitä, että nyt esitettävä TE-palvelujen rahoituksen yleiskatteellisuus voi myös aiheuttaa sen, että “TE-palvelut voivat jäädä tavallisten kansalaisten ja heidän valitsemiensa poliittisten kuntapäätäjien mielestä esim. sivistys- tai varhaiskasvatusta vähemmän tärkeäksi toimeksi”, mikä todennäköisesti johtaisi TE-palvelujen supistumiseen kuntapäätöksenteon johdosta. Tällaisella kehityksellä tulisi olemaan dramaattisia vaikutuksia Suomen työllisyyspalvelujen laatuun ja yhdenvertaiseen saatavuuteen. Tällaisten riskin toteutumista tulisi ennaltaehkäistä kaikin mahdollisin keinoin osana hallituksen esityksen jatkovalmistelua, mikäli järjestämisvastuun siirto toteutetaan hallituksen esityksen esittämällä tavalla.

JHL:n lausuntoa edelleen siteeraten, “osaavalle TE-henkilöstölle (ei voida taata) heidän työnsä säilymistä kuin siirtymäajaksi”, mikäli uhat TE-palvelujen supistumisesta toteutuisivat. Kyseinen riski

huomioitiin myös osana Sipilän hallituskauden kasvupalvelu-uudistusta, jolloin arvioitiin TE-palvelujen resursoinnin olevan vaarassa muiden palvelujen (lue: sote-palvelujen) resursoinnin rinnalla. Tämän riskin tunnistavat myös TE-toimiston asiantuntijat, joiden työtä ja työtehtäviä tämä uudistus merkittävästi koskee.

Uudistusta ja sen valmistelua seuraa vääjäämättä mittava valmistelutyö sekä työnantajan että henkilöstön edustajien toimesta, merkittävää henkilöstön vaihtuvuutta, TE-palvelujen resursointia ja osaamista haastavaa perehdyttämistarvetta, jotka johtavat TE-asiantuntijatyön kuormittavuuden lisääntymiseen. Näiden haasteiden aikana nykyiset TE-toimistot joutuvat kaikin voimin ja keinoin ylläpitämään nykyistä TE-palvelujärjestelmää ja sen laadukkaasti koettuja palveluita ympäri maata, riippumatta kuntapohjaisen järjestelmän valmistelun seurauksista tulevina vuosina.

Hallituksen esitys laskee työllisyyspalvelujen toimialan houkuttelevuutta osaavan henkilöstön silmissä ja heikentää henkilöstön työsuhteiden turvallisuuden tunnetta, mikä vaikuttaa suoraan viranomaisten kykyyn rekrytoida TE-palveluammattilaisia ja ylläpitää nykyistä TE-palvelua. Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että TE-palvelujen toimialan pitovoimaa tulee vahvistaa ja TE-palvelujen osaamista vaalia kaikessa nyt esittävän muutoksen jatkovalmistelussa, huomioiden vakavuudella lausuntokierroksella esille tulleet tähän liittyvät ehdotukset mm. henkilöstön asemaan ja tukemiseen, henkilöstön asemaan muutokseen liittyvissä neuvotteluissa, muutosjohtamiseen ja muutosvalmistelun resursointiin liittyen.

Muutosturvan toimintamalliin esitettyjen muutosten vaikutukset

Henkilöstön vähentämistilanteissa ilmoittaminen on onnistunut nykytilassa "yhden luukun periaatteella", koska valtakunnallinen muutosturvaverkosto ja alueelliset TE-toimistot ovat tuottaneet yhdenmukaisia vähennystilanteen palveluja huolimatta kunta- tai maakuntarajoista. Jatkossa kunnat saavat itse päättää, miten ja mitä palvelua tuottavat.

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että toisin kuin esityksessä kirjataan ("ilmoitusvelvollisuus ei lisäisi yritysten hallinnollista taakkaa"; s. 152), tulee yritysten hallinnollinen taakka lisääntymään nykyisestä toisin kuin esityksessä väitetään. Ylialueellisia vähennystilanteita ei voida kuntavetoisesti hoitaa samanlaisesti kuin nykyisessä toimintamallissa. Tämä tulee lisäämään yritysten hallinnollista taakkaa huomattavasti. Yrityksen tulee selvittää, minkälaisia palveluita eri kunnissa on saatavilla eikä yhteisiä, kunnanrajat ylittäviä, infotilaisuuksia voida enää toteuttaa. Tämä tulee vaikuttamaan myös työvoimaviranomaisen muutosturvan toimintamallin tehtäviin kuormittavasti.

Jo työllisyyden kuntakokeilujen toimintakautena on ollut nähtävissä rekrytointi- ja henkilöstönvähennystilanteissa hankaluutta kuntapolitiikan osalta. Kunnat haluavat pitää kiinni omista veronmaksajistaan ja työllistää heitä ensisijaisesti omalle alueelle ja niihin yrityksiin, jotka sijaitsevat lähialueella niin, ettei kuntaan synny negatiivista muuttoliikettä. Varsinais-Suomen TE-

toimisto lausuu, että tässä kuvatut kuntapolitiikkaan kytkeytyvät ja loogiset toimintatavat vaikuttavat vääjäämättä negatiivisesti muutosturvapalvelujen laatuun ja vaikuttavuuteen niin henkilö- kuin yritysasiakkaidenkin näkökulmasta.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamisvaihtoehdot:*

Varsinais-Suomen TE-toimisto kiinnittää huomiota siihen, että tässä kappaleessa ei esitetä minkäänlaisia vaihtoehtoisia toteuttamistapoja, joilla esityksessä kuvattua kevyemmällä järjestämismuutoksilla pystyttäisiin saavuttamaan hallitusohjelmassa edellytetyt työllistämisaikutuksia ja samalla vahvistamaan kuntaviranomaisen asemaa työllisyyspalvelujen järjestäjänä.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

Ei kommentoitavaa

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että hallituksen esityksen myötä vaadittavat tukitoimet niin nykyisille TE-palvelujen järjestäjille kuin kunnillekin tulee resursoida realistisesti. Jokainen toimi, joka vaatii nykyisten TE-palvelujen järjestäjältä nykyisten tehtävien päälle osoitettuja tehtäviä, olivat ne sitten luonteeltaan tiedonvaihtoa tai muuta yhteistyötä tulevien viranomaistahojen kanssa, vaikuttaa TE-toimiston resursseihin negatiivisesti ja tältä osin vaikuttaa negatiivisesti myös asiakkaiden palveluihin ja niiden laatuun. TE-toimistoille ei tule asettaa esityksen valmistelussa siis sellaisia velvoitteita, jotka heikentäisivät viranomaisten palvelukykyä, vaan tällaiset velvoitteet ja muut tehtävät tulee korvata täysimittaisesti korvaavalla työvoimalla.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys:*

-

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että esityksen mukaan valtio edelleen vastaisi julkisten työvoimapalveluiden yleisestä ohjauksesta ja valvonnasta. Tämä on erittäin tärkeä tehtävä, koska järjestäviä tahoja tulee olemaan paljon ja kuntien toimintamallit erilaisia. Asiakkaiden oikeusturvan toteutumisen ja työvoimapalvelujen kokonaisvaikuttavuuden näkökulmasta on valvottava, että lakisäätöiset tehtävät myös aidosti pystytään toteuttamaan kaikilla tahoilla. Valvonnan ei tulisi olla vain asiakaspalautteisiin ja kanteluihin perustuvaa tai omavalvontaa. Valvontaan pitäisi olla riittävästi resurssia ja sen tulisi kattaa koko TE-palvelujen kenttä.

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu lisäksi, että tasapuolisuuden toteutuminen työnvälityksessä ja palvelujen tarjonnassa sekä koulutusvalinnoissa tulee todeta valtion näkökulmasta aidoksi huoleksi, koska kunnilla/työvoimaviranomaisella on tässä mallissa taloudellinen intressi keskittyä omiin asiakkaisiinsa, mikä vastavuoroisesti voi heikentää työvoimaviranomaisten välistä yhteistyötä ja pahimmillaan luoda estää palvelujen yhdenvertaisuutta asuinkunnasta riippuen.

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille**
- **mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille**
- **työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)**
- **palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys**

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu huolensa siitä, miten työvoimaviranomaiset ja valtio pystyvät jatkossa ratkaisemaan tietosuoja-asiat ja asiakkaiden liikkuvuudesta aiheutuvat haasteet asiakastietojen käsittelyssä. TE-palvelujen asiakkaat käynnistävät nyt ja käynnistävät myös jatkossa työnhakunsa muutenkin kuin verkkopalvelussa. Asiakkaat myös muuttavat paljon kuntien välillä. Asiakas ei aina itse tiedä, mikä on asiakkuudesta vastaava virasto - tämän näkee nykytilassa siten, että asiointia tapahtuu eri TE-toimistoissa ja kuntakokeilujen palvelupisteissä. Nykytilassa kuntakokeilujen viranomaisilla on tietojärjestelmässään näkyvyys vain oman kunnan asiakkaisiin, mistä johtuen käytännössä työnhakijoiden ohjaaminen oikeaan asiakkuuteen on usein tehtävä TE-toimiston kautta. Miten jatkossa ratkaistaan tietovarannon käyttöoikeudet siten, että asiakkaan tiedot saadaan tarvittaessa esille asiointitilanteessa ja toisaalta asiakas osataan ohjata oikeaan virastoon?

Nykytilassa TE-palvelujen asiakkaan toimittamat dokumentit ja yhteydenottopyynnöt voi jättää myös muuhun virastoon kuin työnhakuasiakkuudesta vastaavaan virastoon ja toisaalta palveluohjausta tulee antaa myös muille kuin oman viraston asiakkaille. Tieto siitä, mihin asiakkaan dokumentit toimitetaan ja missä asiakas saa varsinaisen palvelun selviää viranomaiselle asiakkaan URA-tiedoista, joista viranomainen voi myös tarkistaa kotikunnan. Jos näihin tietoihin ei ole pääsyä ko. asiakkaan osalta, asian hoitaminen on usein mahdotonta. Nykytilassa TE-toimistoilla on näkyvyys koko maan asiakastietoihin, joten TE-toimistot ovat hoitaneet mm. asiakassiirtoja ja postinvälitystä kuntakokeiluiden puolesta. Palvelujärjestelmän muuttuessa Varsinais-Suomen TE-toimistossa peräänkuuluttaa, että lakivalmistelussa etsitään ratkaisu edellä kuvattujen haasteiden ratkaisuun uudessa lainsäädännössä tietosuojan turvaavalla tavalla.

Varsinais-Suomen TE-toimisto myös peräänkuuluttaa, että hallituksen esityksessä tulisi kertoa, saavatko työvoimaviranomaiset jatkossa laajemmat oikeudet tietovarantoon ja vaaditaanko tietojen tarkistukseen ja mahdollisiin siirtoihin aina asiakkaan suostumus – vai tuleeko uudessa mallissa olemaan edelleen jonkin viranomainen/virasto, jolla on muita viranomaisia laajemmat tarkasteluoikeudet ja jonka toimesta asiakkuudet pystytään tarkistamaan tarvittaessa. Esityksestä ei pystytä arvioimaan, miten eri palvelupisteissä osataan ohjata asiakasta, jos asiakasta ei löydy oman kunnan tai yhteistoiminta-alueen asiakasrekisteristä. Tilanteen vaatimien resursien kannalta Varsinais-Suomen TE-toimisto huomauttaa, että Varsinais-Suomen TE-toimiston alueella tarvitaan esimerkiksi tällä hetkellä jatkuvasti vähintään 1 HTV:n työpanos pelkästään työllisyyden

kuntakokeilujen asiakkuuksien siirtoihin, kotikuntatarkistuksiin sekä postien välitykseen. Resurssitarve uudessa mallissakin vastaavaan toimintaan tulee olemaan koko maan tasolla merkittävä.

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **valtakunnalliset tavoitteet**
- **työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät**
- **alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut**

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu yleisesti, että palveluja hajautettaessa toimialalla kuin toimialalla kasvaa myös vastuu ohjauksen ja valvonnan toteuttamisesta ja laadusta. Tältä osin Varsinais-Suomen TE-toimisto antaa suuren painoarvon niiden viranomaisten lausunnoille hallituksen esityksestä, joille ollaan sen mukaan esittämässä uusia tai aiemmasta muuttuvia tehtäviä ohjauksen ja valvonnan osalta (Aluehallintovirastot, Työ- ja elinkeinoministeriö).

Työmarkkinajärjestöjen rooli uuden työvoima- ja yrityspalvelujen lainsäädännön myötä

Nykytilan kuvauksessa viitataan nykyisiin TE-toimistojen asettamiin alueellisiin Työvoima- ja yrityspalveluneuvottelukuntiin (myöhemmin TY-neuvottelukunta). Näiden neuvottelukuntien tehtävänä on ollut seurata ja ennakoida työmarkkinoilla tapahtuvia muutoksia ja myös seurata alueellisten TE-palvelujen työvoimapoliittisten edellytysten toimeenpanoa. Käytännössä neuvottelukuntien avulla pidetään alueelliset työmarkkinaosapuolet ja kunnat informoituina TE-palvelujen nykytilasta ja välitetään verkostomuotoisesti tietoa TE-palveluihin liittyvistä ajankohtaisista uudistuksista ja teemoista.

Hallituksen esityksessä ei mainita näitä TY-neuvottelukuntia osana uutta lainsäädäntöä, joten niitä ollaan esittämässä lakkautettaviksi. Koska uudessa kuntavetoisessa TE-palvelujen järjestämismallissa työvoimaviranomaisten määrä kasvaa nykyisestä merkittävästi, on ennakoitavissa, että työmarkkinatoimijoiden kyky saada ajankohtaista tietoa TE-palvelujen tilasta ja välittää osaltaan omia huomioitaan tiedoksi työvoimaviranomaisille heikkenee merkittävästi nykyisestä. Hallituksen esityksessä mainittu uusi työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ei vastaa em. tarpeeseen eikä pysty tuottamaan nykyisten TY-neuvottelukuntien kaltaista aitoa verkostoyhteistyötä ja keskusteluyhteyttä alueellisten toimijoiden välillä. Esitetty neuvottelukuntien lakkauttaminen poistaisi myös neuvottelukuntatoiminnassa aktiivisesti toimivilta ELY-keskuksilta jälleen yhden olennaisen tavan ylläpitää syvällistä osaamista, jota se tarvitsee edelleen työelämän koulutus- ja osaamistarpeiden seurantaan ja ennakointiin sekä osallistuessaan esitettyihin alueellisiin yhteistyö- ja seurantakeskusteluihin. Tällainen alueellisesti ylläpidetty tieto tukisi

kuntaviranomaisen tietoaaineistoja sekä KEHA-keskuksen ja Työ- ja elinkeinoministeriön tekemää seuranta- ja analyysiaineistoa.

Varsinais-Suomen TE-toimisto esittää, että nykyinen TY-neuvottelukuntien järjestämisvastuu tulisi siirtää lakkautettavilta TE-toimistoilta ELY-keskuksille, ja niiden toiminnasta tulisi säätää erillisellä asetuksella. Asetuksen tulisi huomioida sekä työvoimaviranomaisten että työmarkkinajärjestöjen tarpeet tiedonvaihdon ja muille tehtäville nykyisen lainsäädännön ja TY-neuvottelukunnan toimintaa säätelevän asetuksen tapaan.

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

Varsinais-Suomen TE-toimisto kantaa huolta siitä, että työvoimaviranomaisille asetettavien, nykyisen palvelumallin mukaisten palveluprosessin veloitteiden osalta asiakkaat joutuvat epätasa-arvoiseen asemaan, mikäli uudet viranomaiset eivät syystä tai toisesta noudata palveluprosessin soveltamisohjeita ymv. ohjeistuksia yhdenmukaisesti eikä valtiolla ole riittäviä keinoja ja resursseja valvoa näiden ohjeistusten noudattamista. Muilta osin ei kommentoitavaa.

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

Ei kommentoitavaa.

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että esitetty valmennuksien enimmäiskestosta luopuminen on kannatettava esitys. Kuitenkin on huolehdittava siitä, että nämä palvelut ovat jatkossa vaikuttavia ja työmarkkinoille ohjaavia. Palvelujen ei tule myöskään olla tarpeettoman pitkiä, jotta ne myös motivoivat asiakkaita.

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että tieto- ja neuvontapalveluita tarvitaan edelleenkin, vaikka ihmiset löytävät tietoa enemmän kuin aikaisemmin netistä. Tarvitaan neuvontaa, jossa selvitetään, mikä tarjolla olevista koulutus/palveluista parhaiten sopii asiakkaan tilanteeseen. Näiden palveluiden tarjoamisessa on kulkenut mukana myös ajatus digitaalisten palveluiden käytön kasvattamisesta. Osa asiakkaista ei kuitenkaan edelleenkään käytä tai hallitse huonosti digitaalisten palveluiden käyttöä. On tärkeää, että kaiken ikäisillä ja eri työmarkkinatilanteissa olevilla on mahdollisuus tieto- ja neuvontapalvelun osalta mahdollisuus ohjaukselliseen, henkilökohtaiseen palveluun. Kyseessä on saavutettavuus- ja esteettömyysasia, johon tulee lain valmistelussa kiinnittää

huomiota kaikilta osin. Nykyisellään hallituksen esityksessä saavutettavuus ei teemana juurikaan korostu tavoitetasolla.

Varsinais-Suomen TE-toimisto kommentoi yleisesti, että työkokeilulle asetettava 6kk enimmäiskesto tukee esitetyn rahoitusmallin mukaista työllistymistä avoimille työmarkkinoille siltä osin, että enimmäiskeston lyhentämisellä pyritään ehkäisemään palveluun liittyviä väärinkäytöksiä ja kilpailun vääristymistä. Kuitenkin TE-toimiston on todettava erikseen, että esitetty työkokeilun maksimiajan lyhentäminen on heikennys erityisesti kotoutujien ja muidenkin maahan muuttaneiden palveluun. Työkokeilu on mahdollisuus päästä tutustumaan työelämään tai kokeilemaan ammattia Suomessa tilanteessa, jossa kotoutuja-asiakkaalla ei ole työkokemusta Suomesta tai usein muultakaan. Mikäli halutaan ehkäistä ilmaisen työn teon mahdollisuutta tässä palvelussa, niin voitaisiin esitetyn sijaan säätää tiukemmin esim. kuinka monta kokeilijaa voi olla tietynsuuruudessa yrityksessä tai kuinka usein työnantaja voi ottaa kokeilijan, jos ei työllistä koskaan ketään. Nykyisessä päätöksenteossa on paljon harkintaa, mitä ei tule tässä yhteydessä sivuuttaa mahdollisia lainsäädäntömuutoksia perusteltaessa. Voitaisiin myös harkita, olisiko mahdollista myös velvoittaa työnantajaa kertomaan montako harjoittelijaa/työssäoppijaa on erilaisten työvoimapolitiittisten koulutusten tai omaehtoisten koulutusten kautta samaan aikaan työkokeilun kanssa.

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu yleisesti ammatinvalinnan ja uraohjaukseen liittyen, että ko. palvelu vastaa hyvin asiakkaiden tarpeita. Keskeinen osa nykyistä TE-hallinnossa työskentelevien ohjaajien (myöh. TE-psykologi) työtä on asiakkaan terveyteen liittyvien haasteiden selvittämisestä ja osa tästä työstä on myös kuntoutustarpeen selvittelyä ja kuntoutukseen ohjausta. TE-psykologia vastaavaa työnkuvaa ei ole käytössä muilla viranomaispalvelujen psykologeilla, mistä johtuen tätä asiantuntemusta tulee jatkossakin hyödyntää osana TE-palveluita. Viittaamme yleisesti myös STM:n ja TEM:n selvitykseen (Osatyökykyisten reitit työllisyyteen - etuudet, palvelut, tukitoimet) ja sen johtopäätöksiin siitä, että pitkäaikaistyöttömän asiakkaan palvelutarvetta, työkykyä ja kuntoutustarvetta ei selvitetä riittävän yksilöllisesti ja monialaisesti, ja tämä johtaa useiden työttömien jäämisen palveluiden ja etuuksien ulkopuolelle. Samanaikaisesti käynnistyvien hyvinvointialueiden perustaminen voi vaikuttaa yllättävilläkin tavoilla asiakkaiden hoitoon niissä tapauksissa, kun palvelutarpeet liittyvät kuntoutuspalvelujen ja osatyökykyisten palvelujen palveluvalikoimaan. TE-psykologin antama ammatinvalinnanohjaus tulee jatkossakin turvata myös työssäkäyville asiakkaille, joiden ohjaus on ennaltaehkäisevää tai varhaista puuttumista työelämässä jo ilmenneisiin haasteisiin ennen ongelmien ja esteiden kasautumista ja kärjistymistä.

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu olevan huolestunut koulutuspalvelujen hankintaan esitettyjen muutosten vaikutuksesta koulutushankintojen sujuvuuteen ja tasapuoliseen valtakunnallisesti. Ennustettavissa on, että kaikilla työvoimaviranomaisilla ei ole uuden järjestämismallin voimaan astuttua riittävästi hankintaosaamista, koska nykyisistä alueellisten TE-toimistojen ja ELY-keskuksen osaajia ei pystytä luovuttamaan ao. substanssin hankintaprosessien osaajia liikkeenluovutuksella siirtyä kaikille uusille työvoimaviranomaisille. Hallituksen esityksen mukaan työvoimaviranomainen voi myös järjestää koulutusta omana tuotantonaan, mikä osaltaan voi houkutella toimijoita

ratkaisemaan palvelutarpeita ilman hankintatoimintaa ja entisestään luoda haasteita viranomaistoimijan hankintaosaamisen ylläpitämiselle.

Nykytilassa maakunnallisesti toimiva ELY-keskuksen hankintatoiminta on ollut esimerkiksi kotoutumiskoulutusten suhteen riittävän nopeaa ja joustavaa pystyäkseen vastaamaan hyvinkin nopeasti muuttuviin olosuhteisiin ao. asiakaskunnan tarpeiden osalta koko maakunnan osalta. Uudessa mallissa riskinä voi olla se, että esimerkiksi nykyisen ELY-alueen sisällä hankitaan liikaa samankaltaisia palveluita toimijoiden määrän kasvaessa.

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että työllisyysalueiden käyttämät eriävät tietojärjestelmät tuottavat suuren riskin koulutusta hallinnoivalle työvoimaviranomaiselle. Miten tämä viranomaisen saa kaiken tarvitsemansa tiedon käyttöön koulutuksen hankinnasta alkaen aina sen toteutumiseen ja seurantavelvoitteisiin saakka? Muuttuuko asiakkaan koulutukseen hakeutuminen mutkikkaammaksi ja mahdollisesti epäyhdenvertaiseksi riippuen hakijan kotikunnasta? Ainakin voidaan todeta se, että asiakkaiden yhdenvertaisuus ei toteudu ja koulutustarpeen arviointi on vaikeaa, jos kaikista hakijoista ei ole käytettävissä samoja tietoja. Kannamme myös huolta siitä, että hallinnollisen byrokratian lisääntyminen ja prosessien mutkistuminen voi jopa vaikuttaa alueellisten koulutuspalvelujen laatuun, niiden ylläpitämiseen kuluvan resurssin johdosta, mikäli esittämämme tietojärjestelmiin liittyvät uhkat toteutuvat.

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu lisäksi, että hallituksen esityksen perusteella ei pystytä arvioimaan sitä, riittääkö esityksen mukainen 20 000 työvoimapohjan vähimmäisraja yhdenvertaisuuteen koulutuspalvelujen osalta. Koska työvoimapalveluja järjestäjien kunnissa on vaihteleva määrä ammatillisia oppilaitoksia, koulutusvalikoimat tulevat todennäköisesti vaihtelemaan työvoimaviranomaisen koon mukaan. Esitys ei kuvaa, miten voidaan esimerkiksi varmistaa, että työvoimaviranomaiset eivät suuntaa työvoimakoulutuksiaan vain oman alueensa työnhakijoille. Esitys ei myöskään ota kantaa, miten koulutuspalvelujen resursoinnissa voidaan huomioida tilanteet, joissa toiselta työvoimaviranomaisen alueelta tulee hakijoita toisen alueen työvoimakoulutukseen. Ainakaan Varsinais-Suomen TE-toimisto ei löytänyt viittausta tällaiseen tilanteeseen tarkoitetuista korvauskäytännöistä tai muista vastaavista käytännöistä. Kannamme myös huolta siitä, miten käytännössä koulutuksenjärjestäjät pystyvät jatkossa erittelemään opiskelijakunnastaan eri rahoitusinstrumentein opiskelevia asiakkaita, koska jo tällä hetkellä oppilaitoksilla on vaikeuksia tämän osalta.

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

Nykyisen muutosturvan toimintamallin lisäksi tullaan linjaamaan uudesta yli 55-vuotiaalle kohderyhmälle tarkoitettusta muutosturvapaketista, joka sisältäisi uuden irtisanomiskorvauselementin sekä muutosturvakoulutuksen. Varsinais-Suomen TE-toimisto on lausunut uudistuksesta myös sen erillisellä lausuntokierroksella.

Varsinais-Suomen TE-toimisto arvioi, että esityksestä seuraavaa selvitystyö sen osalta, ovatko yksittäiset asiakkaat saaneet tietoa uusista oikeuksistaan, tulee aiheuttamaan paljon hallinnollista lisätyötä TE-toimistolle ja myöhemmin työvoimaviranomaiselle. Tämän lisäksi muutosturva-asiantuntijoiden tulee jatkossa tarkistaa ja arkistoida asiakkaiden tulorekisteritietoja, antaa lausuntoja työttömyysturvan maksajalle henkilön oikeudesta muutosturvarahaan sekä arkistoida tiedot henkilöiden koulutushalukkuudesta, -oikeudesta, koulutuksen sisältötoiveista sekä hankinnan arvosta myös ELY:n hankintayksikköön. Muutos nykyiseen toimintamalliin on merkittävä ja kuormittaa nykyisiä muutosturvan toimintamalliin osoitettuja resursseja, jotka tullaan siirtämään nykyisiltä 15 TE-toimistoilta uusille työvoimaviranomaisille, joita tullaan perustamaan nykymalliin verrattuna moninkertainen määrä.

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että koko esitetty muutos toimintamalliin saattaa jopa heikentää yli 55-vuotiaiden työllistämistä näiden työnantajille kohdentuvien lisäkustannusten ja -velvoitteiden (työsopimuslain mukainen informointivelvoite, koulutusmaksu, lisääntyvät työllistymisvapaat ja edelleen voimassa olevat muut TSL:n mukaiset koulutusvelvoitteet) myötä. Esitetty uusi koulutusinstrumentti ei tuota samoja hyötyjä asiakkaille kuin esimerkiksi jo nykyisten koulutusinstrumenttien muokkaaminen ko. kohderyhmälle nykyistä paremmin sopiviksi ja näiden työllistymistä paremmin tukeviksi. On aito riski, että kohderyhmän työllistämistä edistämiseksi esitetyt lainsäädäntömuutokset voivat jopa heikentää tämän kohderyhmän työllistymistä.

Lisäksi lausumme seuraavat huomiot liittyen muutosturvan toimintamallia koskevista esityksistä:

Esityksessä työnantajan kuolema, konkurssi ja saneerausmenettely poistavat henkilön oikeuden muutosturvarahaan ja -koulutukseen automaattisesti. Varsinais-Suomen TE-toimisto ei kannata tätä esitystä, koska se poistaa oikeuksia sellaiselta asiakaskohderyhmältä, joka jo muussakin tapauksessa olisi epäyhdenvertaisessa asemassa muihin vastaavassa tilanteessa oleviin verrattuna esim. työllistymisvapaan ja irtisanomisajan palkan osalta.

Esityksessä muutosturvakoulutukseksi ei voida hankkia tutkintoon tai tutkinnon osaan johtavaa koulutusta. Varsinais-Suomen TE-toimisto ei kannata esitystä, koska työnantajat suosivat osaajia, jotka voivat osoittaa työhistoriansa lisäksi osaamisensa nimenomaan tutkinnoilla tai sen osilla. Joihinkin ammatteihin ei edes voida valita hakijoita, joilla ei ole siihen vaadittua tutkintoa. Esitetty rajausta heikentää asiakkaan työllistymismahdollisuuksia verrattuna muihin jo olemassa oleviin koulutusinstrumentteihin.

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että ko. kohderyhmän työllistymistä tukisi myös mahdollisuus hankkia sille VOS-tyyppisiä koulutuksia, mahdollisuus kiintiöidä jo haussa oleviin koulutuksiin suhdannetilanteen mukaan koulutuspaikkoja vain yli 55-vuotiaille sekä mahdollisuus hyödyntää korkeakoulujen avoimia opintoja nykyistä paremmin.

Esityksessä kirjataan, että työvoimaviranomaisella olisi mahdollisuus evätä asiakkaan subjektiivinen oikeus muutosturvakoulutukseen viranomaisharkinnan myötä. Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu olevansa huolestunut siitä, että lainsäädäntö tällaisessa muodossa asettaisi muutosturvan tarpeessa olevien asiakkaiden oikeudet työvoimaviranomaisen minkä tahansa asiantuntijapalvelua tekevän viranomaisen harkintavallan alaisuuteen. Esitetystä mallissa ei voida mitenkään varmistaa, että ko. viranomaisella olisi riittävä osaaminen muutosturvapalvelun tarpeen arvioimiseksi.

Muutosturvakoulutuksen kriteereihin, valintaan ja pätkimiseen liittyvät esitykset vaikeuttavat sekä asiakkaan kykyä arvioida hänelle hyödyllisen koulutuksen soveltuvaa em. koulutusinstrumentin piiriin, että työvoimaviranomaisen toimintaa koulutuksen hallinnoinnin näkökulmasta, jos asiakas voi halutessaan pätkittää koulutuksiaan ja valita sen eri osuuksiin eri palveluntuottajien palveluita.

Hallituksen esitykseen liittyvä työllisyyspalvelujen hankintatehtävien siirto kuntaviranomaiselle johtaa huoleen asiakkaiden eriarvoisuudesta asuinkunnasta riippuen, koska eri kunnilla on resurssiansa ja hankintaosaamisensa kannalta hyvin erilaiset mahdollisuudet hoitaa velvoitteitaan koulutuksen, ml. muutosturvakoulutuksen hankkijana.

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen tukemisen laajentaminen myös vapaan sivistystyön rahoituksen koulutuksiin on tervetullut ja kannatettava esitys. Nykyisellään kotoutumisajan jälkeen on voitu tukea aikuisten perusopetukseen liittyvä luki-vaihetta. Nykyisen Uudenmaan ELY-keskuksen antaman ohjeistuksen mukaan luku- ja kirjoitustaidon opintoja on voitu nykyisten ohjeistusten mukaisesti tukea jo nyt. Mikäli esityksessä halutaan lähinnä kirjata lainsäädäntöön oheinen käytäntö, ei TE-toimisto lausu tähän liittyen muuta.

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

Työolosuhteiden järjestelytuen osalta on syytä huomioida lainsäädännössä, että työssä oleville ei voida myöntää palkkatukea. Rajaus ei koske yrityksiä, jotka hakevat työolosuhteiden järjestelytukea työssä olevalle, yrityksen nykyiselle henkilökunnalle, jonka työkyky on alentunut. Tai pl yritykset, jotka hakevat tukea olemassa olevalle henkilökunnalle. Lisäksi pyydetään mahdollistamaan hakemuksen tekeminen jatkossa sähköisesti asiaan liittyvän byrokratian vähentämiseksi.

55-v täyttäneiden työllistämistuen osalta on syytä huomioida, että uudessa mallissa tukihakemukseen tulisi sisällyttää muistutus siitä, että mikäli henkilöstä myönnetään työllistämiseen liittyviä avustuksia, tulisi tästä asiasta aina ilmoittaa työvoimaviranomaiselle.

Varsinais-Suomen TE-toimisto on aiemmin lausunut palkkatukiudistukseen liittyvästä hallituksen esityksestä. Tässä esityksessä palkkatukeen liittyvät kirjaukset ja perustelut ovat pääosin samansisältöisiä siihen verrattuna. Yleisesti ottaen esitetyt muutokset palkkatukiprosessiin ovat hyviä ja palveluprosessia selkeyttäviä.

Varsinais-Suomen TE-toimisto kantaa kuitenkin suurta huolta esityksestä, että palkkatukea ei voisi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle tai näiden määräysvallassa olevalle sidosyksikölle. Esityksessä todetaan, että "mahdollisuudet kuntien palkkatuen korvaavaksi sääntelyksi" (s.125) selvitetään. Tässä mainitun korvaavan sääntelyn vaikutukset tulevat olemaan merkittävät sekä kunnille, kuntayhtymille ja kuntien sidosyksiköille yleisellä tasolla, että myös tuleville työvoimanviranomaisille. Käytännössä esitys poistaa TE-palveluistav merkittävän viranomaisresurssin, mikä ilman muutosta kompensoivaa järjestelyä vaikuttaisi merkittävästi palvelun laatuun ja työvoimaviranomaisten toimintaedellytyksiin.

Käytännössä ilman tätä esitystä kompensoivaa ratkaisua se heikentää myös mahdollisuuksia työllistää työttömiä työnhakijoita tiettyihin työtehtäviin, joissa palkkatukea on käytetty kuntasektorilla merkittävästi, esim. Kouluavustajat ja vastaavat. Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että hallituksen esityksen jatkokäsittelyssä kiinnitettäisiin huomiota tämän asian esille nostamiseen ja erittelyyn hallituksen esitykseen liittyvässä materiaalissa siinä tarkkuusasteessa, jotta tukityöllistettyjen osuus kunkin nykyisen TE-toimiston henkilöstöresurssista olisi eriteltävissä nykyistä esitystä paremmin.

Varsinais-Suomen TE-toimisto pyytää huomioimaan, että esityksessä käytettäisiin palkkatuen osalta ikärajoja, jotka ovat yhtenäisiä muun lainsäädännön kanssa. Tästä syystä emme kannata, että palkkatuen saamisen alaikäraja olisi mitään muuta kuin 18-vuotias tai siinä poikkeustapauksessa 17-vuotias, mikäli asiakas on jo kuitannut oppivelvollisuutensa ennen täysi-ikäisyyttä.

Varsinais-Suomen TE-toimisto tuo ilmi huolensa tilanteissa, joissa esityksen mukaan työnantajalle ei maksettaisi enää palkkatukea asiakkaan sairausloman aikaiselta ajalta. Tällaisen esityksen myötä esimerkiksi osatyökykyisten palkkaamisen kynnyksessä kasvaa dramaattisesti ja ko. Asiakaskohderyhmän työllistymistä estäväksi, koska osatyökykyisten osalta sairastelu ja sairaslomien riskit ovat usein merkittäviä.

Yksittäisenä huomiona toteamme, että esitetty kaikille seurakunnille kategorisesti osoitettu mahdollisuus saada 100 % palkkatukea on kannatettava muutos. Lisäksi toteamme, että mikäli palkkatukiprosessiin lisätään seurantavelvoitetta vamman tai sairauden vaikutuksista työntekoon, tulee lainsäädännössä kirjata, miten työvoimanviranomainen tulee saamaan rahoitusta ostopalveluna hankittaviin työkyvyn arviointeihin, joita tämä velvoite käytännössä edellyttää.

Lisäksi toteamme, että nykytilassa palkkatuen osalta viranomaisen voi ohjata palkkatuetun asiakkaan osallistumaan TE-palveluihin palkkatuetun jakson aikana. Tulevaan lainsäädäntöön olisi syytä kirjata selkeästi, mikä taho on korvausvelvollinen menetetyistä työpanoksesta, mikäli palkkatuettu osallistuu työpäivän aikana TE-palveluihin, ts. maksaako työnantaja näissä tapauksissa menetystä ajasta palkan vai saako asiakas tuolta ajalta työttömyysetuutta. Nykytilanteessa etuuden maksajat eivät etuutta maksa, mikäli asiakas on määritelty olevan kokoaikaisessa työssä eikä esimerkiksi sovitellun päivärahan piirissä. Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että oheinen avoinna oleva kysymys tulee ratkaista valmistelun edetessä.

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että esityksessä ovat kannatettavia tarkennukset liittyen starttirahaa hakevien asiakkaiden maksuhäiriöihin ja niiden syntyyn johtavien seikkojen tarkastelumahdollisuuteen. Starttirahan keskeytystilanteissa (mm. Vanhempainvapaista tai sairaslomista johtuen) esityksen mahdollistama joustaminen on asiakkaiden kannalta positiivinen muutos. Starttirahan muuttuminen "sovitelluksi etuudeksi" tilanteissa, jossa asiakas tekee yritystoimintaan liittymättömiä palkkatöitä, saattaa selkeyttää osaltaan maksettavan starttirahan ennustettavuutta, mutta voi myös hidastaa starttirahan tilitystä. Toisaalta se voi myös kannustaa asiakkaita laskuttamaan kaikenlaiset lisätyöt oman yrityksen nimissä.

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämismallista.

Näkemyksenne:

Ei kommentoitavaa.

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että palveluntuottajille esitetty mahdollisuus tallentaa tietoja suoraan asiakastietovarantoon on työtä tehostava ja asiakaspalvelun kannalta hyvä muutos. Järjestelmän tulee kuitenkin olla nykyistä tallennustyötä ohjaava, jotta tietojen oikeellisuus toteutuu.

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että käyttöoikeuksien myöntäminen kunkin työvoimaviranomaisten toimesta on tarkoituksenmukaista, mutta erityisesti on huolehdittava siitä, että nämä oikeudet myös poistetaan asianmukaisesti ja ajallaan. Työvoimaviranomaisten määrän kasvaessa nykyisten TE-toimistojen ja kuntakokeilualueiden määrästä tulee myös järjestelmästä vastuussa olevan viranomaisen ja tietojärjestelmäkokonaisuuden ylläpitäjän resursointi varmistaa. Jotta uusien työvoimaviranomaisten toiminnan käynnistymisvaiheessa käyttöoikeushallintoon liittyvien tehtävien määrä ei johda tietojärjestelmäpalvelujen käytön esteisiin ja siltä osin kasvata uuden palvelumalliin käyttöönottoon liittyviä erilaisia riskejä, tulee määrääkaisiin palvelutarpeen piikkeihin varautua ennakkoon.

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

Työvoimaviranomaisen vastuulla on selkeästi ja yhtenäisen ohjauksen mukaisesti tiedotettava asiakkaille palveluun luotavan vapaamuotoisen profiilin lisäämiseen liittyvistä vaikutuksista henkilötietojen suojaan. Kuten Valtiontalouden tarkastusvirasto on todennut omassa lausunnossaan, palvelualustan käyttöehtojen laatijana, alustalla julkaistun sisällön ja käytön valvojana KEHA-keskukselle tulee varmistaa riittävät resurssit näiden tehtävien hoitamiseksi. Jo nykyisellään eri TE-toimistojen välillä on suuria eroja siinä, millaisilla resursseilla tätä tehtävää juuri nyt tehdään ja kuinka laadukkaasti em. valvontaa pystytään toteuttamaan. Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu siitä, että esityksessä kuvattu alustalla julkaistun sisällön lain, käyttöehtojen ja hyvän tavan mukaisuuden valvonta tulisi esityksen jatkovalmistelussa todentaa nykyistä laajemmin, jotta tehtävän resurssitarpeet tulevat ilmi nykyistä selkeämmin.

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

Ei kommentoitavaa

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että jo etukäteen tulisi ratkaista ja ohjeistaa toimivaltakysymykset uudistuksesta seuraavassa siirtymävaiheessa. TE-toimistolla on kokemusta siitä, että tässä oli selkeästi haastetta työllisyyden kuntakokeilujen alkaessa.

TE-toimiston pyytää lausuntonsa kautta tarkentamaan esitykseen, missä määrin TE-toimistot eli aikaisemmat viranomaiset voivat tehdä asiakkaita koskevia päätöksiä ja ratkaisuja siirtymävaiheessa ennen järjestämisvastuun siirtymistä, vaikka palvelu tai koulutus alkaisi juuri siirtymän jälkeen. Mikäli tähän tilanteeseen liittyviä toimintaohjeita ja niihin pohjan antavaa lainsäädäntöä ei pystytä luomaan, voivat asiakkaiden palvelut viivästyvät tai keskeytyä, kun tarpeellisia viranomaispäätöksiä ei ehditä tehdä uudessa viranomaisessa ennen palvelun tai palkkatukityön alkamista.

Työvoimaviranomaisen tehtävät muutosturvan toteuttamiseksi

Muutosturvan osalta yrityksillä on velvollisuus selvittää työvoimaviranomaisen kanssa työvoimapalvelut, joilla irtisanottuja tuetaan (Yhteistoimintalaki 3 luku 21 § ja Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä). Kunnat tulevat esityksen mukaan olemaan jatkossa velvoitettuja huolehtimaan yhteistyöstä tämän osalta mutta yksikään työvoimaviranomainen ei voi luvata yrityksille palveluja toisen kunnan puolesta. Tästä johtuen voi syntyä tilanteita, joissa yhdessä vähennystilanteessa saattaa olla osallisena työnantajan kotikunnan mukainen työvoimaviranomainen ja lisäksi 20 eri kunnan asukasta ja näiden asukkaiden kuntapohjaiset työvoimaviranomaiset eri puolilta maata. Kuvatut tilanteet tuottavat palvelun järjestämiselle

valtavia haasteita, paljon byrokraattista työtä ja tarvetta resursoinnille, jota nykyisessä mallissa ei ole käytössä eikä tarpeen käyttää. Yhdenmukaisten palvelujen järjestäminen on haastavaa ja asiakkaiden kannalta eriarvoistavaa myös siksi, että vähentämistilanteen prosessit osaavia muutosturva-asiantuntijoita ei tule esitetyin siirrettävin resurssein riittämään jokaiselle työvoimaviranomaisille, minkä seurauksena yritysten tulee väajäämättä pirstaloitumaan ja pakottamaan kunnallisia työvoimaviranomaisia hallintokuntien väliseen yhteistyöhön.

Näistä seikoista johtuen Varsinais-Suomen TE-toimiston kokee velvollisuudekseen lausua, että muutosturvapalvelut on välttämätöntä yrittäjien ns. "yhden luukun periaatteen" turvaamiseksi siirtää uudistuksen yhteydessä työvoimaviranomaisten sijasta (Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä, 16 luku, 1 §) joko alueellisiin ELY-keskuksiin tai keskitetysti toimivaan KEHA-keskukseen.

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

Ei kommentoitavaa

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

Hallituksen esityksessä laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamista (myöhemmin ONNI-toiminta). Valmennuksen tehtävänä olisi vahvistaa nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja poistaa koulutukseen ja työelämään kiinnittymisen esteitä. KEHA-keskus seuraisi valmennuksen vaikuttavuutta. KEHA-keskus neuvottelisi kuntatoimijoiden tai hyvinvointialueiden kanssa toteutettavasta valmennuksesta. Uusi neuvottelu voitaisiin käynnistää yhden osapuolen niin esittäessä. Lisäksi KEHA-keskuksen tehtävänä olisi hoitaa myös palveluintegraation ja monialaisen työn kehittämisen tukipalvelua kunnille ja muille työllisyyttä edistävän monialaisen palvelun toimijoille.

Varsinais-Suomen TE-toimisto kannattaa ONNI-toiminnan järjestämistä KEHA-keskuksen toimesta. Nykyisenmuotoisen ONNI-toiminnan siirtäminen työvoimaviranomaisten tehtäväksi nykyisillä resursseillaan johtaisi asiakkaiden yhdenvertaisuuden kannalta kriittisiin seurauksiin, koska palvelua ei pystyttäisi osoittamaan yhdenvertaisesti valtakunnallisesti kaikkien työvoimaviranomaisten antamaksi palveluksi. Nykyiset Uudenmaan TE-toimiston alaisuudessa toimiva palvelu siirtyy osaamisineen luontevasti osaksi KEHA-keskusta, joka toimii jatkossa palvelun järjestäjänä sinne siirtyvällä osaamisella. Tästä johtuen KEHA-keskuksen edellytyksiä toimia ko. palvelun järjestäjänä ei tulisi arvioida kriittisesti sen nykyisten toimintojen ja palvelujen kautta vaan viraston uuden toiminnallisen kokonaisuuden ja hallituksen esityksessä määriteltyjen vastuiden kautta.

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

Ei kommentoitavaa

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?**
- **kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)**
- **kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus**

Ei kommentoitavaa

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

Varsinais-Suomen TE-toimisto kannattaa esityksessä ehdotettua, jonka mukaan KEHA-keskus hoitaisi työttömyysturvan harkintaa vaativien työvoimapoliittisten lausuntojen antamisen, ja että työvoimaviranomaisen tehtäväksi siirtyisi työvoimapoliittisten lausuntojen antaminen tilanteissa, joihin ei liity harkintaa tai liittyy vain vähäistä harkintaa. Harkintaa vaativien työvoimapoliittisten lausuntojen keskittämistä KEHA-keskukseen puoltaa myös jo aiemmin 1.10.2021 tehty vastaavien lausuntojen keskittäminen Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimistoon, mikä on mahdollistanut asiakkaiden yhdenvertaisuuden käsittelyajoissa ja työvoimapoliittisissa ratkaisukäytännöissä. Tältä osin työnhakijoiden yhdenvertaisuuden huomioiminen valtakunnallisesti yhdenmukaisen ratkaisu- ja soveltamiskäytännön avulla tulee priorisoida yli muiden vaihtoehtoisista toteuttamistavoista todettujen etujen.

Näemme myönteisenä asiakaspalvelua sujuvoittavana seikkana myös sen, että KEHA-keskuksen työttömyysturvan puhelinneuvonta voisi tarvittaessa antaa työvoimapoliittisia lausuntoja, joihin ei liity työvoimapoliittista harkintaa tai korjata lausunnossa olevan ilmeisen virheen joko työnhakijan tai esim. työttömyysetuuden maksajan yhteydenottojen yhteydessä.

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli**
- **eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta**
- **ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta**
- **edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset**

Ei kommentoitavaa

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

Ei kommentoitavaa

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Ei kommentoitavaa

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

Ei kommentoitavaa

**Laki palkkaturvain muuttamisesta;
Laki merimiesten palkkaturvain muuttamisesta**

Ei kommentoitavaa

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Ei kommentoitavaa

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Ei kommentoitavaa

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Ei kommentoitavaa

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

Hallituksen esitys muuttaa vuorotteluvapaan osalta toimijan nimikkeen; työ- ja elinkeinotoimisto olisi jatkossa työvoimaviranomainen. Niiden asiakkaiden osalta, jotka hakevat vuorotteluvapaata ja joilla on yritystoimintaa, vuorottelukorvausasian ratkaisee jatkossa yritystoiminnan osalta KEHA-keskus. Varsinais-Suomen TE-toimistolla ei ole muuta kommentoitavaa.

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

Ei kommentoitavaa

**Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;
Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

Ei kommentoitavaa

**Laki työsopimuslain muuttamisesta;
Laki merityösopimuslain muuttamisesta**

Ei kommentoitavaa

**Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;
Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta**

Ei kommentoitavaa

**Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;
Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;
Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta**

Ei kommentoitavaa

**Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;
Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;
Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;
Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;
Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;
Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta**

Ei kommentoitavaa

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Ei kommentoitavaa

**Laki tuloverolain muuttamisesta;
Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;
Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta**

Ei kommentoitavaa

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Ei kommentoitavaa

**Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

Ei kommentoitavaa

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

Esityksessä monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuus perustuisi työttömän tosiasialliseen palvelutarpeeseen. Työttömyyden keston tai ikään liittyvät asiakaskriteerit poistuisivat. Mahdollisuus asiakasmäärien lisääntymiseen monialaisen tuen yhteistoimintamallin piirissä sekä verkostomuotoisen, yhteistoimintamallisen asiakaspalvelun kuormittavuus tulee huomioida siten, että lakisääteisten veloitteiden hoitaminen tulee mahdollistaa riittävin resurssein. Asiakkaan kannalta on hyvä, että hän pääsee verkostoyhteistyön piiriin nykyistä varhaisemmassa vaiheessa, koska palvelutarve ei määriy työttömyyden keston tai ikään perustuen. Varsinais-Suomen TE-toimisto kuitenkin kantaa huolta, miten näiden asiakkaiden asiakaspalvelun resursointi pystytään varmistamaan yleiskatteellisella rahoituksella. Pyydämme lausunnossamme arvioimaan tätä tarkemmin kappaleessa 4.1.5 (Työvoimapalveluiden ohjaus ja valvonta erityisellä tarkkuudella), koska kyseessä on yksi hallituksen esityksen merkittävimmistä TE-palvelujen substanssiin liittyvistä muutoksista.

Varsinais-Suomen TE-toimisto on jo aiemmassa lausuntokohdassa kannattanut esitettyä nuorten monialaisen yhteispalvelun lainsäädäntöä (4.1. keskeiset ehdotukset) ja lausunut siihen liittyvistä sääntelyn tarkentamistarpeista. Lisäksi Varsinais-Suomen TE-toimisto on antanut vahvan suosituksen ns. ONNI-valmennuksen toteuttamisen siirrosta KEHA-keskukseen aiemmassa lausuntokohdassa (Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset) seuraavasti:

Varsinais-Suomen TE-toimisto kannattaa ONNI-toiminnan järjestämistä KEHA-keskuksen toimesta. Nykyisenmuotoisen ONNI-toiminnan siirtäminen työvoimaviranomaisten tehtäväksi nykyisillä resursseillaan johtaisi asiakkaiden yhdenvertaisuuden kannalta kriittisiin seurauksiin, koska palvelua ei pystyttäisi osoittamaan yhdenvertaisesti valtakunnallisesti kaikkien työvoimaviranomaisten antamaksi palveluksi. Nykyiset Uudenmaan TE-toimiston alaisuudessa toimiva palvelu siirtyy osaamisineen luontevasti osaksi KEHA-keskusta, joka toimii jatkossa palvelun järjestäjänä sinne siirtyvällä osaamisella. Tästä johtuen KEHA-keskuksen edellytyksiä toimia ko. palvelun järjestäjänä ei tulisi arvioida kriittisesti sen nykyisten toimintojen ja palvelujen kautta vaan viraston uuden toiminnallisen kokonaisuuden ja hallituksen esityksessä määriteltyjen vastuiden kautta.

Näiden huomioiden lisäksi Varsinais-Suomen TE-toimisto haluaa erikseen lausua seuraavaa nuorten monialaiseen palveluun liittyen:

Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että ONNI-valmennuksesta säädettäessä tulisi säätää velvoite tarjota sen yhtenä toteuttamistapana etäpalveluna. Ilman tätä edellytystä ei nykyisillä palvelun resursseilla voida taata, että se olisi yhdenvertaisesti saavutettavissa kaikille asiakkaille asuinkunnasta riippumatta.

Työvoimaviranomaisen ns. velvoittavien työllisyyspalvelujen keskeisyys ja painotus on jo TE-virastoverkoston aikana johtanut vapaaehtoisuuden perustuvan Ohjaamo-toiminnan jäämisen eräänlaiselle sivuraiteelle, osin myös palvelun vaikuttavuuden seurannan haasteiden vaikutuksesta. Varsinais-Suomen TE-toimisto kantaa huolta siitä, että vastaavat haasteet toiminnan ylläpitämiselle ja kehittämiselle todennäköisesti kasvavat entisestään uudessa järjestämismallissa. Tästä johtuen Varsinais-Suomen TE-toimisto myös lausuu, että lainsäädännössä tulisi määritellä pakolliseksi Ohjaamotoiminnan koordinaattorin tehtävänkuvan luominen ja tehtävän resursointi (vähintään 1 htv) jokaiselle työvoimaviranomaiselle.

Esityksessä KEHA-keskuksen tehtäväksi on annettu palveluintegraation hoitaminen sekä monialaisen tuen kehittämisen tukipalvelut kunnille ja muille toimijoille. KEHA-keskuksen rooli on tässä merkittävä ja laaja. Tietoisuutta eri alueiden monimuotoisuudesta ja kehittämistyön tarpeista tarvitaan paljon heti uudistuksen voimaantulusta ja järjestämisvastuun siirrosta alkaen, joten KEHA-keskuksella tulee olla riittävät resurssit hoitaa em. tehtävänsä. Tarve korostuu erityisten pienten työvoimaviranomaisten tukitarpeiden osalta, jos ja kun aiemmin vastaavia tehtäviä hoitaneet virkahenkilöt siirtyvät liikkeenluovutuksella muihin tehtäviin ja muille työvoimaviranomaisille, mikä tulee haavoittamaan pientä palvelun järjestäjää suurta työvoimaviranomaista enemmän.

KEHA-keskuksen monialaisen työn tukipalvelun osalta tulee arvioida tarkkaan, millaisia säästöjä toiminnasta muodostuu nykyisen TYP-työn piirissä. Varsinais-Suomen TE-toimisto muistuttaa, että TYP-työtä ja siihen liittyvää verkostoyhteistyötä tehdään alueilla jo nyt eikä kaikkia verkostorakenteita tarvitse rakentaa uudestaan. Kyseessä ei ole siis uuden toimintamallin luomisen tukemista vaan alueellisen työn tukemisesta jo olemassa olevan mallin siirrosta uuteen lainsäädäntöön muutoksineen.

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

Samanaikaisesti tämän hallituksen esityksen kanssa on annettu hallituksen esitys kotoutumisen edistämisestä annetun lain kokonaisuudistuksesta. Varsinais-Suomen TE-toimisto on osallistunut myös tähän lausuntopyyntöön mutta haluaa myös tässä yhteydessä lausua, että mahdollinen esitetty kotoutumisajan lyhennys tarkoittaa sitä, että keskimääräisesti asiakkaiden tarve päästä palvelujen piiriin mahdollisimman nopeasti korostuu entisestään nykytilanteeseen verrattuna ja tällä on vaikutusta työvoimaviranomaisten tarvitsemiin resursseihin.

Varsinais-Suomen TE-toimisto kiinnittää huomioita siihen, että hallituksen esityksessä ei eritellä uudistuksen vaikutuksia Digi- ja väestötietoviraston toimintaa. Työvoimavirasto- ja palvelujärjestelmän muutokset tulevat vaikuttamaan myös Digi- ja väestötietoviraston työmäärään. Jo tällä hetkellä esimerkiksi uuden kotoutuja-asiakkaan kotikuntamerkin saaminen voi kestää useampia kuukausia, mikä käytännössä viivästyttää asiakkaan palveluprosessin käynnistymistä hänen kotikunnassaan. Varsinais-Suomen TE-toimisto lausuu, että esityksen valmistelussa tulisi ottaa

kantaa siihen, miten kotikuntaa odottavat huomioidaan, etenkin jos odotusaika vielä entisestään pitenee.

Varsinais-Suomen TE-toimisto haluaa myös lausua, että käsillä olevaa uudistusta valmistaessa olisi ollut hyvä arvioida tätä laajemmin myös työllistymiseen tarvittavien resurssien ja toimenpiteiden kokonaisuutta. Kokonaisvaltainen ja laadukas tarkastelu kattaisi myös hyvinvointialueiden roolin arvioinnin kuntapohjaisen työvoimapalvelumallin rinnalla. Onko hyvinvointialueilla isoina hallintoalueina kykyä puuttua yhteiskunnalliseen kehitykseen ja sen vaatimiin muutoksiin, sillä nopeudella kuin olisi tarve? Entä millä tavoin on otettu huomioon ne asiakasryhmät, jotka toimeentulonsa johdosta ovat kirjoilla TE-toimiston asiakkaina mutta joiden työ- ja toimintakyky ei millään tarkastelutavalla riitä työllistymisen vaatimuksiin? Terveystilan haasteet olisi ensisijaisesti hoidettava terveydenhuollon/sosiaalihuollon toimesta. Työeläkeyhtiöt ja KELA ovat ammatillisen kuntoutuksen palveluiden ja työikäisten työ- ja toimintakyvyn suhteen niitä viranomaisia, joiden tehtävänä olisi ennaltaehkäistä ja tuottaa sellaisia palveluita, joiden avulla työikäisten terveys pystytään, jos ei ennallistamaan, niin ainakin kohentamaan siten, että työkyky ei alene. Terveystilan ja kuntoutuksen palveluntuottajien yhteistyön pitäisi olla sellaista, että se toimii ja sitä kautta pitäisi hoitaa nämä asiat. Tämä tehtävä ei tulisi olla nykyisen TE-palvelujen mutta niin kauan kuin näitä asiakkaita on TE-palvelujen asiakaskunnassa ja heitä ohjataan muista palveluista TE-palvelujen piiriin, jolloin heitä palvellaan työvoimapalvelujen resursseilla, tulee tällaisten työ- ja toimintakyvyltään työkyvyttömiensäkin asiakkaiden ratkaisut ja niihin johtavat keskustelut käydä myös tällaisista yhteyksissä, mukaan lukien työvoimapoliittisen toimintakentän uudistamisen yhteydessä.

Virta Tatu
Varsinais-Suomen TE-toimisto